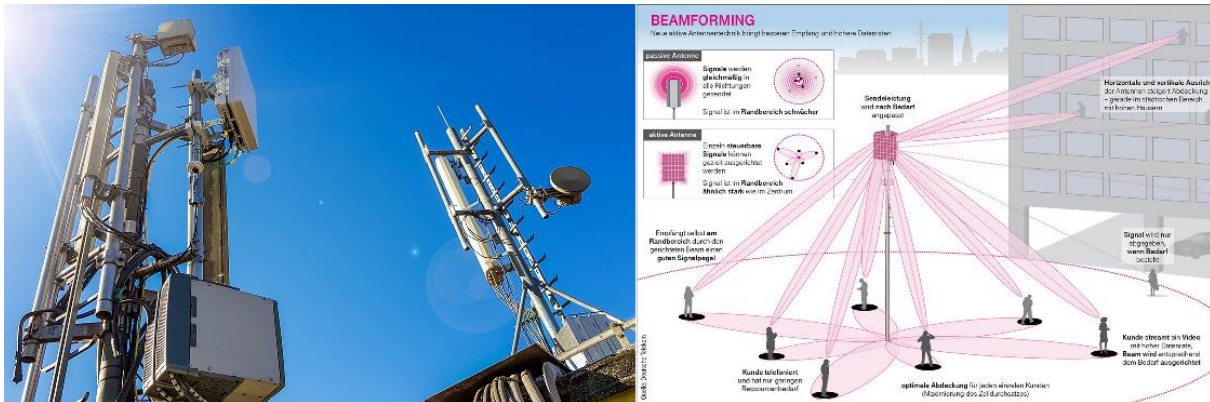

Snur vinden snart mot 5G-mastene? Noen praktiske råd

Denne teksten ble først publisert på <http://einarflydal.com> den 12.02.2022.

Teleselskapene setter opp de firkantede 5G-antennene med «stråleforming» over hele landet, og TV-ene våre flommer over med reklamer om robot-kirurgi over avstand, automatiske biler, og alle andre velsignelser som skal komme, bare vi får bredt nok trådløst bredbånd.

Flere skriver til meg og spør hva de kan gjøre for å bli kvitt 5G-mastene som nylig er kommet opp i nabolaget. Svaret mitt skuffer nok på kort sikt, men kan være løfterikt på litt lengre sikt.

For kampen mot helse- og miljødeleggelsene fra mikrobølgene får stadig mer forståelse, samtidig som vi stadig får flere elektroniske duppeditter med mikrobølgesendere rundt oss – i tråd med visjonene «Tingenes Internett» og «fullelektrifisering av Norge».

Vi er et lydige folk med sterk tiltro til myndighetene – på godt og vondt. Noen sterk bevegelse mot 5G fins det ikke i Norge. Så du må sette i gang selv. Her får du en oppskrift og en vurdering av oddsene.

Hvordan unngå nye 5G-master

Dessverre må jeg skuffe deg hvis du er på jakt etter en kjapp og effektiv løsning. Jeg har ikke oversikt over lovgrunnlaget, men kort fortalt er det fritt fram når maste høyden ikke er over 4 meter. Større master må det søkes om til Plan- og bygningsetaten, men sendere (basestasjoner) på mindre master henges opp uten forvarsel og uten noen varslingsplikt. Myndighetene har ingen godkjenning i forkant.

Det er selvsagt krav til at grenseverdiene for eksponering ikke skal overskrides, men det er det ingen fare for, siden de bare er *anbefalte*, og er satt ut fra hva som kan gi *oppvarmings-skader*: Man måler om skadelig oppvarming kan skje ved å måle energien i strålingen der den treffer – gjennomsnittlig over noen minutter og over en viss flate. Strålingen fra en mobilmast er i alle normale situasjoner altfor svak, bare tusendeler eller mindre, til å sprengte grenseverdiene. Saken er bare at plagene og skadene oppstår på andre måter enn oppvarming, og ved langt svakere eksponering. Derfor fanges ikke helse- og miljørisikoen opp av grenseverdiene.

Solid populærvitenskapelig dokumentasjon på at det er slik, finner du f.eks. i Susan Pockett: Stråletåka – Helse- og miljøforurensningen fra mikrobølgene (2020, 237 sider), som du kan bestille [HER](#). En rask oversikt over forskningsstatus finner du i en artikkel av Kostoff m.fl., oversatt til norsk (Kostoff 2020), som du kan laste ned [HER](#).

Overrumplingens kunst

Det gjelder å handle før masta er på plass. Skal du handle raskt, betyr det å ha forberedt seg og kreve øyeblikkelig stans straks du ser en montør i gang. Det kan også bety å levere inn et krav om midlertidig forføyning til tingretten (se mer om det under). For fram til utstyret er montert og satt i drift, er det nettselskapet som skal plassere masta der, som har bevisbyrden: Det må vise at strålingen ikke gir helse- og miljøskader. Det får ikke nettselskapet til, om du selv har satt deg inn i forskningen godt nok til at du kan levere motargumentene til retten.

Når masta først er på plass, er det du som har bevisbyrden. For å få den vekk, må du vise at det med overveiende sannsynlighet er masta som gir konkrete helse- og miljøplager og/eller -skader. Og det er vanskelig siden a) symptomene er diffuse (kan ha mange årsaker), b) du ikke bor i et laboratorium der man kan ha kontroll på alle faktorer, og c) myndighetene insisterer på at grenseverdiene er gode nok, og at all forskning som finner noe annet, ikke er god nok. Motparten vil hevde at a) slike skader ikke er sikkert påvist, b) teknologien er allment anerkjent, og c) samfunnsmessige konsekvenser er for store til å gi deg rett.

Arbeidslista

Uansett om du griper an saken i forkant eller i etterkant, tror jeg du må gjøre omtrent det følgende – så mye du kan klare å få i stand, og så mye som mulig samtidig:

1. Vær ute i god tid! Når situasjonen oppstår, blir det fort dårlig tid. Gjør de enkle forberedelsene, og gjør det til en sosial greie. Da går det lettere.
2. Allerede bygde sendere der du bor, finner du på <http://finnsenderen.no>, men det kan godt finnes flere som ikke er registrert der ennå, og det vil etter hvert komme stadig flere sendere som er for små og mange til å registreres der.
3. Sjekk ut om det foreligger planer for å sette opp en 5G-mast i nabolaget. Om masten er høy, må det søkes kommunen om lov. Om masta bare er noen få meter høy og f.eks. står på toppen av et bygg, er det fritt fram, og derfor nettselskapene som må spørres. Spør dem, selv om du vet at du ikke får svar. Det teller i retten at du har forsøkt.
4. Be nettselskapet om opplysninger om strålingens styrke, frekvenser og type signalering, hva enten den er planlagt, eller alt er bygd.
5. Be Klagenemnda for miljøinformasjon (<https://www.miljoklagenemnda.no>) pålegge nettselskapet å legge fram disse opplysningene når nettselskapet nekter å gi deg dem. En tekst om hvordan noen naboer gikk fram og vant over Telia, finner du [HER](#). Miljøklagenemndas vedtak i en sak om strømmålere finner du i den nye bevis-boka [HER](#).
6. Nå er det på tide å ta kontakt med naboer og venner så dere kan jobbe sammen. For dette prosjektet krever tid og ressurser. Få tak i legeattester fra folk som har merkbare helseplager fra elektromagnetiske felt. Inviter en foredragsholder og lag et åpent møte for alle interesserte.
7. Les dere i det hele tatt bredt opp, så dere kan gjennomskue argumentasjonen dere vil bli møtt med. Litteratur og bevisamlinger finner dere på <http://einarflydal.com>, dels gratis, dels rimelig til salgs, dels populærfaglige oversiktsbøker, dels forskningsartikler. Dann gjerne en studiegruppe gjennom en lokal forening eller et lokallag, da vil den også kunne få støtte til kursvirksomhet. Som kursprogram kan dere for eksempel begynne med ett og ett kapittel i Del 1 av den store 5G-boka, som også kan bestilles [HER](#) (Flydal og Nordhagen,

red., 2019). Alle leser kapittelet, én oppsummerer, og man diskuterer og forklarer for hverandre. Jeg vet om folk som har gjort nettopp dette.

Forsøk å få fellesmøter med 4H, speidere, natur- og miljøvernlag, ungdomsklubber, og andre. Vis dem tekster som forteller om hvordan strålingen truer insekter og fugler, f.eks. [DISSE](#).

8. Skriv korte leserinnlegg i lokalavisa og på nett etter hvert som dere lærer mer. Skriv bare slikt du er sikker på, og pass på at dere har fakta på din side.
9. Sett dere inn i hvilke redskaper kommunene har til å begrense strålingen, og ta kontakt med partiene om dem. De er der for å ha kontakt med grasrota, som er nettopp dere. Gi dem kortfattet og lettlest og informativt materiale, for eksempel [det store internasjonale 5G-oppropet](#) med over 300 400 underskrifter, som du finner på norsk [HER](#).

Be om lokale bestemmelser som skal verne skoler, eldre og privatboliger. Kommunene kan hvis de vil. Se [Lokale maktmidler når sentrale myndigheter svikter i strålesakene](#), bloggpost 20/08/2016.

10. Foreta enkle målinger i området, både dersom masta ikke alt er bygd, eller er bygd. Sammenhold målingene med relevante grenseverdier, det betyr både ICNIRP 2020 og EUROPAEM 2016. Du vil garantert finne at eksponeringen er godt innenfor ICNIRP 2020 (og ICNIRP 1998, som gir strengere grenseverdier og som det er lettere å tolke), men dersom det fins en mast i nærheten, vil den ganske sikkert overskride anbefalingene i EUROPAEM 2016. Striden vil derfor dreie seg om hvilke retningslinjer som er relevante: ICNIRPs som Strålevernet holder seg til, eller EUROPAEM 2016, som ikke baserer seg på oppvarming som eneste skadeårsak, men gir biologisk relevante anbefalinger.
11. Ta kontakt med ditt forsikringselskap der du har innboforsikringen, meld at det foreligger en tvist med nettselskapet, og be om tilsagn om økonomisk rettshjelp, ettersom strålingen har konsekvenser for verdien av din bolig, eventuelt for tiltak du må gjennomføre for å skjerme eller beskytte deg på annen måte, evt. flytte. Da kan du normalt få inntil 100 000 kr. til advokatbistand og 30 000 kr. til konsulenthjelp. Flere kan få samme hjelp dersom sakene er litt ulike. Derfor bør man være mange, gjerne 30. Du får ikke bistand før det foreligger en tvist, f.eks. i form av et brev der motparten har avslått å droppe å bygge masten, eller å fjerne den. Deretter refunderes regning for regning fra advokat eller konsulent.
12. Hvis det ikke alt er gjort, varsle nettselskapet at dere vil kreve at masta ikke bygges, eventuelt at den fjernes om den alt er satt opp. Dersom det haster, gå til tingretten og be om midlertidig forføyning mot nettselskapet, begrunnet med helse- og miljøskader. Vær obs på at det krever at dere følger opp med rettssak! Nå er det absolutt på tide å kople inn en advokat.
13. Gå til sak mot nettselskapet begrunnet med helseskadelig potensiale (hvis masta ikke er satt opp ennå) og/eller konkrete helseplager (dersom den alt er satt opp). Dere må underbygge saken med forskning, legeerklæringer og personlige vitner. Dette krever at dere har koplet inn en god advokat. Og nå først begynner dette virkelig å koste penger.

Dårlige, men stigende vinnerejanser

Sjansene for å vinne fram er dårlige i utgangspunktet, men en rekke saker rundt 5G er nå i gang rundt i verden. De organene som har utformet og forsvart retningslinjene for å beregne grenseverdier i

Vesten – ICNIRP, IEEE, ICES, ANSI, FDA og FCC – er under sterk kritikk og har vært det i en årrekke. Og stablene med forskning som påviser helse- og miljøskader stiger stadig. Oddsene er gode for at noen har vunnet fram og gjort det hele litt lettere, før din sak tilspisser seg, eventuelt kommer for retten.

Lokalforvaltningen vil fortelle deg at den «ikke kan gå imot Strålevernet». Men det er bare tull: Strålevernet i Norge har gitt en *anbefalt øvre grense for eksponering*, ikke et krav om at lokale myndigheter ikke kan sette strengere krav utfra eget skjønn. De lokale maktmidlene fins, om politikerne og forvaltningen bare blir overbevist om helse- og miljøproblemene.

Sentrale myndigheter vil fortelle at det ikke «er påvist noen helsefare». De endrer seg nok ikke mer enn «ett dødsfall om gangen». Kjenner du litteraturen, kan du påvise at deres påstander er direkte feil, og at de har ikke annet enn autoritet å vise til.

De samfunnsmessige konsekvensene om dere skulle vinne i retten, er så omfattende at det sitter svært langt inne hos dommerne å gi dere medhold. Sannsynligvis vil dere derfor tape hvis dere har bevisbyrden, men kanskje ikke dersom det er nettselskapet som får den: Da vil det kanskje droppe planene, og sette masta et annet sted.

Kanskje vinner du en liten, men viktig seier, men kanskje er det viktigste ved å sloss mot 5G at man får mobilisert mot 6G og 7G, som alt er under utvikling, og at man får skapt bevissthet i forkant om helse- og miljødeleggelsene som følger.

Rettsaker koster penger

Men, og dette er et STORT MEN: Når dere kommer til punktene 10 og 11, begynner pengene å rulle. Å føre en slik sak vil koste flere millioner, jeg gjetter på 3-4-5. Den vil garantert bli anket til lagmannsretten. Den vil også ta flere år. Dette betyr at det må tenkes langsiktig, håpe på at dere kan vinne underveis uten å føre saken helt til topps, og sikre at dere har råd til å tape saken, og til og med bli idømt motpartens saksomkostninger.

Om dere kan få forsikringsdekning, er det derfor gull verd, bokstavelig talt.

Lurt å begrense saken, slik som i AMS-saken

Rent taktisk er det selvsagt lurt å begrense saken. I stedet for å være den store kampen mot 5G som sådan, kan den kan begrenses til enkeltpersoners rett til å beskytte seg mot storsamfunnet. Det var det som ble gjort i «Halden-saken» om AMS-målerne, der 10 husstander er gått til sak mot Elvia:

Den saken gjelder kundenes rett til å slippe installasjon av ny måler, hva enten med eller uten trådløs kommunikasjon, og den utnytter at senderen ikke alt er installert. Forbrukerkjøpslovens §48 krever nemlig at – så lenge måleren ikke alt er installert – må helseinnsigelsene være *åpenbart grunnløse* for at nettselskapet skal kunne stenge strømmen. Beviskravet er altså lavt.

Dersom saksøkerne i Halden-saken vinner i lagmannsretten, og det mener vi selvsagt at de kommer til å gjøre, er kampen for å vinne generell aksept for at mikrobølger gir helse- og miljøskader, kommet et lite, men vesentlig skritt videre. Tapet i tingretten, der vi som bærer kostnadene i saken – ganske uventet – måtte bære motpartens saksomkostninger, er anket til lagmannsretten og kommer opp i september. Slik sett handler AMS-saken indirekte også om 5G, og svært mye i [de tre bøkene om smartmålerne](#) er direkte overførbart.

Over 1 000 personer har støttet saken med beløp fra et par hundre kroner til 300 000, men vi er fortsatt solid i minus etter tapet i tingretten. (Vinner vi saksomkostnadene tilbake, fordeler vi dem ut

igjen.) Du kan støtte aksjonen *Vi tar AMS-målerne for retten!* direkte til konto nr. 1813 19 02855 eller via [Bidra.no/ams](https://bidra.no/ams). Blir AMS-saken vunnet i lagmannsretten, blir 5G-saken lettere.

Einar Flydal, den 12. februar 2022

Referanser

Einar Flydal og Else Nordhagen (red.): 5G og vår trådløse virkelighet – høyt spill med helse og miljø, 2019, 590 sider.

(Kan kjøpes [HER](#).)

ICNIRP, 2020. Guidelines for limiting exposure to electromagnetic fields (100 KHz to 300 GHz), published ahead of print in: Health Physics, april 2020, Du laster den ned gratis her:

<https://www.icnirp.org/en/publications/article/rf-guidelines-2020.html>

Igor Belyaev, Amy Dean, Horst Eger, Gerhard Hubmann, Reinhold Jandrisovits, Markus Kern, Michael Kundi, Hanns Moshhammer, Piero Lercher, Kurt Müller, Gerd Oberfeld, Peter Ohnsorge, Peter Pelzmann, Claus Scheingraber og Roby Thill: EUROPAEM EMF-retningslinjer 2016 for forebygging, diagnostisering og behandling af EMF-relaterede helbredsproblemer og sykdomme (originalens referanse: Rev Environ Health. 2016 Sep 1;31(3):363-97. doi: 10.1515/reveh-2016-0011).

Du laster ned dansk versjon gratis [HER](#).

R.N. Kostoff, m.fl.: Negative helsevirkninger av 5G mobilnettverksteknologi under reelle forhold, fra Toxicology Letters 323 (2020) 35–40, norsk oversettelse.

Du laster den ned gratis [HER](#).

Susan Pockett: Stråletåka – Helse- og miljøforurensningen fra mikrobølgene, 2020

(Kan kjøpes [HER](#).)